

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wpływ zmiany klimatu na regiony oraz ocena Europejskiego Zielonego Ładu

(2021/C 37/07)

Sprawozdawca:	Andries GRYFFROY (BE/EA), członek zgromadzenia regionalnego: Parlament Flandrii
Dokument źródłowy:	Wniosek prezydencji, art. 41 lit. b) ppkt (i)

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Kształtowanie wdrażania Zielonego Ładu na różnych szczeblach jako kluczowego instrumentu ekologicznej odbudowy gospodarki w kierunku Europy neutralnej dla klimatu

1. Zwraca uwagę, że według szacunków UNDP ponad 70 % środków łagodzenia zmiany klimatu i do 90 % środków przystosowania się do zmiany klimatu jest podejmowanych przez władze lokalne i regionalne oraz że władze lokalne i regionalne wdrażają 70 % całego prawodawstwa UE, co odpowiada jednej trzeciej wydatków publicznych i dwóm trzecim inwestycji publicznych. W związku z tym cel osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz zwiększenia odporności na poziomie terytorialnym należy realizować we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz przy ich wsparciu.
2. Podkreśla, że Zielony Ład jest kluczowym instrumentem umożliwiającym UE osiągnięcie celów porozumienia paryskiego, pełne wdrożenie Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celów zrównoważonego rozwoju oraz wniesienie przez UE ambitnego wkładu w globalne ramy różnorodności biologicznej na okres po 2020 r. ⁽¹⁾. Podkreśla znaczenie przyjęcia odnowionych celów na 2030 r. z myślą o utrzymaniu wzrostu temperatury na świecie znacznie poniżej 2 °C powyżej poziomu przedindustrialnego oraz kontynuowaniu wysiłków na rzecz jeszcze większego ograniczenia jej wzrostu do 1,5 °C, zgodnie z porozumieniem paryskim. Podkreśla, że cele, które należy osiągnąć, powinny uwzględniać prerogatywy każdego państwa członkowskiego w zakresie określania swojego koszyka energetycznego z poszanowaniem jego specyfiki i kontekstu oraz zgodnie z zasadą neutralności technologicznej. Przypomina, że zmiana klimatu dotyczy wszystkich regionów europejskich i że jej dalekosiężne skutki dla zdrowia, środowiska i gospodarek, które mogą się różnić w zależności od regionu, wymagają podjęcia pilnych działań i wysiłków transformacyjnych, by przekształcić wyzwania w możliwości.
3. Podkreśla, że Zielony Ład oferuje możliwości, których nie wolno zaprzepaścić, jeśli chodzi o wspieranie zrównoważonych, zasobooszczędnych, innowacyjnych rozwiązań na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnego i regionalnego. Może się on przyczynić do powstania bardziej zrównoważonej, konkurencyjnej i odpornej gospodarki w Europie oraz inspirować, zapewnić przywództwo i globalny model osiągnięcia neutralności klimatycznej i ekologicznej odbudowy.
4. Uważa, że aby zapewnić pomyślne wdrożenie Zielonego Ładu, wysiłki muszą być ustalone zgodnie z podejściem oddolnym i sprawiedliwie rozłożone między terytoriami UE zgodnie z zasadą pomocniczości i proporcjonalności przy jednoczesnym zapewnieniu niezbędnej elastyczności umożliwiającej opłacalność.
5. Zwraca uwagę, że kryzys związany z pandemią COVID-19 uwypuklił podatność naszych społeczeństw na zagrożenia oraz potrzebę zwiększenia ich odporności na wstrząsy gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Potwierdza główną rolę nowego Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy we wspieraniu odbudowy UE, a jednocześnie w torowaniu drogi do bardziej ekologicznej i sprawiedliwej transformacji i bardziej zrównoważonej przyszłości.
6. Wzywa do uznania znaczenia wielopoziomowego sprawowania rządów w celu skutecznego powiązania celów Zielonego Ładu z ekologiczną odbudową gospodarki europejskiej. Podkreśla, że szerokie spektrum tematów, które obejmuje Zielony Ład, umożliwia integrację nowych i istniejących planów w różnych sektorach, jak też opracowywanie i realizowanie środków, które mogą należycie uwzględnić potrzeby i wartość dodaną kontekstu lokalnego oraz uzupełnić wysiłki krajowe zgodnie z zasadą pomocniczości.

⁽¹⁾ „Bioróżnorodne miasta i regiony w okresie po 2020 r. w kontekście 15. Konferencji Stron Konwencji Narodów Zjednoczonych o różnorodności biologicznej (CBD COP15) oraz unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030” (COR-2020-00539) (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 20).

7. Podkreśla, że krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności stanowią niepowtarzalną szansę na wykorzystanie potencjału wielopoziomowego sprawowania rządów. Działania te muszą być wspierane odpowiednimi ramami regulacyjnymi i zasobami poprzez pełne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w opracowywanie i wdrażanie planów oraz przyznanie tym władzom bezpośredniego dostępu do funduszy UE.

8. Przypomina analizę Europejskiej Agencji Środowiska (EEA), w której wykazano, że nieoptymalne wdrażanie prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska jest najczęściej wynikiem nieskutecznej koordynacji między władzami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi, spotęgowanej brakiem zdolności administracyjnych i niewystarczającym finansowaniem, brakiem wiedzy i danych, niewystarczającymi mechanizmami zapewniania zgodności oraz brakiem integracji polityki. W związku z tym wzywa do systematycznego wzmacniania integracji pionowej w celu wyeliminowania luk w poziomie ambicji, dostosowania harmonogramu wdrażania i priorytetów w zakresie inwestycji, ograniczenia powielania działań oraz sprzecznych lub niepowiązanych procesów, a także wyeliminowania luk w istniejącej polityce i prawodawstwie^(?).

9. Podkreśla, że choć w rozporządzeniu UE w sprawie zarządzania unią energetyczną zdecydowanie zachęca się do stałego dialogu między państwami członkowskimi a władzami lokalnymi i regionalnymi, doświadczenia takie jak krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu pokazały, iż ustrukturyzowane zaangażowanie i proces konsultacji na wszystkich szczeblach sprawowania rządów mogą stanowić wyzwanie^(?). Uważa, że należy w dalszym ciągu promować ten wielopoziomowy dialog w dziedzinie klimatu i energii oraz włączyć go do wszystkich obszarów Zielonego Ładu, tak aby zagwarantować poziom spójności niezbędny do odpowiedniego wykorzystania zasobów, zobowiązań i planów. Zgodnie z doświadczeniami związanymi z wielopoziomowym dialogiem w dziedzinie klimatu i energii ponownie wyraża gotowość utworzenia stałej wielopoziomowej platformy na rzecz wielopoziomowego dialogu w sprawie Zielonego Ładu. Podkreśla, że należy zapewnić oddolne podejście oraz obowiązkowe konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi przy opracowywaniu krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, aby zagwarantować skoordynowane i skuteczne uwzględnianie strategii Zielonego Ładu^(*). Zachęca Komisję Europejską do korzystania z doświadczeń w zakresie wdrażania zgromadzonych również za pośrednictwem sieci centrów regionalnych KR-u.

10. Podkreśla, że strategiczny wkład władz lokalnych i regionalnych ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zakorzenienia zasady „nie szkodzić” w działaniach na rzecz uczynienia Zielonego Ładu zrównoważonym i sprawiedliwym motorem tworzenia miejsc pracy zgodnie z lokalnymi i regionalnymi potrzebami. Z zadowoleniem przyjmuje projekt nowej karty lipskiej, w którym podkreśla się potencjał transformacyjny władz lokalnych i regionalnych, wzywając do wdrożenia zintegrowanych procesów urbanistycznych, koordynowanych za pomocą zintegrowanych, ukierunkowanych na konkretny obszar wielopoziomowych i partycypacyjnych sposobów podejścia, takich jak zintegrowane inwestycje terytorialne. W związku z tym wzywa Komisję Europejską, by wykazała większe zaangażowanie polityczne na rzecz agendy miejskiej UE i włączyła ją do Zielonego Ładu oraz inicjatyw dotyczących cyfryzacji^(?).

11. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne są najlepiej przygotowane do angażowania swoich społeczności, przyciągania inwestorów prywatnych i wdrażania ambitnych i terminowych działań, nie tylko jako administratorzy, ale również jako usługodawcy. Mogą przyjmować kompleksowe lokalne zielone łady z uwzględnieniem różnych lokalnych uwarunkowań gospodarczych, społecznych, geograficznych i środowiskowych.

12. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie, by umożliwiły władzom samorządowym odgrywanie roli kluczowych partnerów na drodze UE do neutralności klimatycznej, wspierając lokalne i regionalne zobowiązanie dotyczące opracowania lokalnych zielonych ładów, takich jak te zapowiedziane w komunikacie z Mannheim, oraz wdrażając ukierunkowane na konkretne obszary umowy w sprawie klimatu i paktu na rzecz klimatu⁽⁶⁾ opracowane we współpracy z obywatelami i kluczowymi zainteresowanymi stronami, w tym z sektorem biznesowym, przemysłowym, badawczym i innowacyjnym.

13. Proponuje współpracę z Komisją Europejską w celu wprowadzenia europejskiej regionalnej tablicy wyników – jednoznacznych, ukierunkowanych, łatwych do pomiaru i monitorowania – dotyczącej wpływu Zielonego Ładu na poziomie regionów (NUTS 2) w powiązaniu z systemem monitorowania przewidzianym w ósmym programie działań w zakresie środowiska. Ponieważ regiony UE mają bardzo różne punkty wyjścia i różne ścieżki rozwoju, tablica wyników umożliwiłaby udokumentowanie postępów we wdrażaniu Zielonego Ładu, określenie ewentualnych przeszkód oraz

^(?) „W kierunku ósmego unijnego programu działań w zakresie środowiska” (COR-2018-01672) (Dz.U. C 168 z 16.5.2019, s. 27).

^(?) Ogólnounijna ocena krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu

^(*) „Wdrażanie pakietu »Czysta energia«: krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu jako narzędzie zarządzania na poziomie lokalnym i terytorialnym w dziedzinie klimatu oraz energii aktywnej i pasywnej” (COR-2019-00618) (Dz.U. C 39 z 5.2.2020, s. 33).

^(?) „Odnowienie karty lipskiej na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich” (COR-2019-04829) (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 119).

⁽⁶⁾ „Europejski Pakt na rzecz Klimatu” (COR-2020-01360) (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 99).

zapropozowanie rozwiązań dla terytoriów pozostających w tyle, a także wymianę najlepszych praktyk stosowanych przez liderów. Wspólne Centrum Badawcze mogłoby zapewnić Komisji Europejskiej i Europejskiemu Komitetowi Regionów wsparcie metodologiczne w celu opracowania takiej tablicy wyników w koordynacji z odpowiednimi agencjami i instytucjami, takimi jak Europejska Agencja Środowiska.

14. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący ustanowienia Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu mającego na celu zaangażowanie obywateli i ich społeczności w opracowywanie konkretnych działań w zakresie klimatu i środowiska w terenie. Przypomina, że władze lokalne i regionalne są gotowe do współpracy z instytucjami UE, państwami członkowskimi i wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami w ramach Paktu na rzecz Klimatu z myślą o wspólnej realizacji celów neutralności klimatycznej i celów zrównoważonego rozwoju ONZ⁽⁷⁾. Uważa, że działania na rzecz budowania zdolności powinny być powiązane z instrumentami finansowania, aby zapewnić możliwość realizacji planów i działań opracowywanych przez miasta i regiony.

Zapewnianie globalnych rozwiązań poprzez wdrażanie Zielonego Ładu na szczeblu lokalnym i regionalnym

15. Podkreśla, że Zielony Ład w UE stworzy silniejszą, bardziej zrównoważoną i sprzyjającą włączeniu społecznemu Europę jedynie wówczas, gdy zapewni zarówno poziomą, jak i pionową integrację na wszystkich poziomach sprawowania rządów oraz jeżeli obywatele będą poczuwać się do odpowiedzialności za transformację energetyki. Wzywa Komisję i państwa członkowskie do uznania roli władz lokalnych i regionalnych jako ich najbliższych sojuszników w tej kwestii – nie tylko jako partnerów we wdrażaniu, ale również w procesie określania ram regulacyjnych, fiskalnych i finansowych na wszystkich szczeblach zgodnie z (autentycznym) wielopoziomowym systemem zarządzania.

16. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne znajdują się w uprzywilejowanej pozycji, jeśli chodzi o bezpośrednią współpracę z ludźmi; propagują one zmiany zachowań na rzecz bardziej zrównoważonej konsumpcji, co umożliwi im znalezienie praktycznych rozwiązań i funkcjonowanie jako żywe laboratoria dla nowych pomysłów i nowej wiedzy⁽⁸⁾ oraz sprzyjanie przyjęciu ambitnych, lecz realistycznych celów poprzez włączenie ich do środków, usług i priorytetów społeczności, którą reprezentują. Akcentuje odpowiedzialność władz lokalnych i regionalnych za wdrażanie działań w dziedzinie klimatu oraz potrzebę wzmocnienia komunikacji i edukacji w sprawie klimatu jako narzędzi niezbędnych do tego, by wzmocnić pozycję obywateli jako świadomych podmiotów w tych działaniach. Podkreśla, że zwiększenie celu na 2030 r. nie powinno stać się czynnikiem zniechęcającym, lecz powinno ułatwiać i umożliwiać podejmowanie skutecznych działań w dziedzinie klimatu.

17. W ramach przygotowań do COP26 wzywa Komisję do podkreślenia jednoznacznej roli i znaczenia wkładów ustalanych na szczeblu regionalnym i lokalnym w ramach zmienionych wkładów ustalanych na szczeblu krajowym na mocy porozumienia paryskiego, a także, bardziej ogólnie, do aktywnego propagowania i stałego uznania bezpośredniego wkładu władz szczebla niższego niż krajowy we wdrażanie porozumienia paryskiego i procesów UNFCCC.

18. Zwraca uwagę, że władze lokalne i regionalne mają kluczowe znaczenie dla poprawy zgodności z celami zrównoważonego rozwoju, w szczególności z celem 11 i 17. Przypomina, że w sprawozdaniu na temat zrównoważonego rozwoju w Europie z 2019 r.⁽⁹⁾ za największe wyzwania dla UE w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju uznano klimat, różnorodność biologiczną, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz konwergencję poziomu życia w poszczególnych krajach i regionach. Zdecydowanie zaleca zapewnienie zharmonizowanych ram i wzywa UE do podjęcia odpowiednich kroków w celu przyjęcia wiodącej roli na szczeblu europejskim i globalnym we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju.

19. Ponownie podkreśla znaczenie stałego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych na każdym etapie procesu planowania odbudowy i zwiększania odporności: przy ustalaniu priorytetów, opracowywaniu planów, przydzielaniu zasobów i określaniu inwestycji. Wzywa instytucje europejskie do stałego korzystania ze wsparcia i spostrzeżeń Komitetu Regionów i grupy roboczej KR-u „Zielony Ład w terenie” w celu wspierania wdrażania Zielonego Ładu i skutecznej odbudowy gospodarczej.

Łączenie i poszukiwanie synergii w celu przyspieszenia wdrażania za pomocą systemowych sposobów podejścia

20. Wzywa Komisję do zwrócenia szczególnej uwagi na system ustalania opłat za emisję CO₂. Transformacja klimatyczna wymaga nowych inwestycji, zwłaszcza w sektorze prywatnym, w celu przystosowania się do zmiany klimatu i złagodzenia jej skutków. Aby przyciągnąć potrzebne inwestycje, cena emisji CO₂ powinna zostać ustalona na przewidywalnym i odpowiednim poziomie. System taki powinien zachęcać przedsiębiorstwa energetyczne i inne przedsiębiorstwa do odgrywania istotnej roli w osiągnięciu celów klimatycznych i w tworzeniu nowych rozwiązań w zakresie neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla. Podkreśla, że potrzebny jest skuteczniejszy system ustalania cen emisji

⁽⁷⁾ „Europejski Pakt na rzecz Klimatu” (COR-2020-01360) (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 99).

⁽⁸⁾ „W kierunku ósmego unijnego programu działań w zakresie środowiska” (COR 2018-01672) (Dz.U. C 168 z 16.5.2019, s. 27).

⁽⁹⁾ <https://www.sustainabledevelopment.report/>

CO₂, w tym mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂, aby uczynić te emisje elementem systemu gospodarczego i wspierać przejście na neutralność emisyjną. System taki powinien być zaprojektowany w taki sposób, by zachęcać przedsiębiorstwa energetyczne i inne przedsiębiorstwa do tworzenia nowych rozwiązań w zakresie neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla. Stworzyłoby to nowe równe warunki działania dla zrównoważonych działań i stanowiło kluczowe narzędzie umożliwiające uczynienie z CO₂ przejrzystego elementu transformacji na wszystkich szczeblach i we wszystkich sektorach. Wzywa UE do objęcia silnej wiodącej roli na świecie w celu opracowywania niezbędnego systemu do 2030 r. i negocjowania podobnych elementów ze jej globalnymi partnerami handlowymi.

21. Popiera apel PE o ustanowienie budżetu emisji gazów cieplarnianych netto w UE-27 w oparciu o najnowsze obliczenia naukowe stosowane przez IPCC, który to budżet odzwierciedlałby sprawiedliwy udział Unii w pozostałych światowych emisjach zgodnie z celami porozumienia paryskiego i wyznaczałby kierunek działań Unii na rzecz zerowych emisji gazów cieplarnianych netto do 2050 r.

22. Uważa, że władze lokalne i regionalne są liderem ekologicznej odbudowy gospodarczej. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne już włączają cele zrównoważonego rozwoju do swoich planów lokalnych i strategii regionalnych⁽¹⁰⁾, co może stanowić istotny punkt wyjścia dla racjonalnego pod względem kosztów wdrażania lokalnych i regionalnych zielonych ładów, przy jednoczesnym łączeniu wielu planów i strategii sektorowych oraz opracowywaniu odpowiednich wskaźników monitorowania i oceny skutków.

23. Zwraca uwagę na potrzebę usprawnienia i połączenia wielu istniejących inicjatyw na szczeblu lokalnym, finansowanych ze środków unijnych i przyczyniających się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju i porozumienia paryskiego poprzez skupienie się na jednym sektorze lub większej ich liczbie (takich jak Porozumienie Burmistrzów, Porozumienie w sprawie zielonego miasta, sieć Zielonych Stolic Europy, europejskie partnerstwo innowacyjne na rzecz inteligentnych miast, 100 miast neutralnych pod względem klimatu oraz inicjatywa „Intelligent Cities Challenge” [„Wyzwanie dla inteligentnych miast”], a także innych inicjatyw, nie korzystających bezpośrednio z finansowania UE, takich jak koalicja „Under2”). Wzywa Komisję Europejską do opracowania jasnego zestawienia zakresu i charakterystyk istniejących inicjatyw związanych z Zielonym Ładem, finansowanych przez UE i skierowanych do władz lokalnych i regionalnych, tak aby można było lepiej ukierunkować zaangażowanie.

24. Uważa, że wdrożenie Zielonego Ładu będzie wymagało elastycznych i innowacyjnych rozwiązań i nowych modeli biznesowych w celu przekształcenia lokalnej i regionalnej infrastruktury i ekosystemów usług na potrzeby społeczeństwa postemisyjnego, włączając w to inteligentne technologie cyfrowe oraz zieloną i niebieską infrastrukturę, tak aby poprawić jakość przestrzeni publicznej, wesprzeć przystosowanie się do zmiany klimatu, zwiększyć różnorodność biologiczną oraz promować zdrowie publiczne i jakość życia. Z zadowoleniem przyjmuje wskazane priorytety, ale podkreśla potrzebę wzmocnienia wzajemnych powiązań między nimi, zwiększenia dywersyfikacji produkcji, efektywności kosztowej i priorytetowego traktowania tych, które mają większy potencjał tworzenia miejsc pracy, tak aby umożliwić odbudowę gospodarczą w ramach Zielonego Ładu, w tym:

- fałę renowacji budynków prywatnych i publicznych, a także obniżenie emisyjności ogrzewania i chłodzenia,
- ekologiczną mobilność i transport,
- gospodarkę o obiegu zamkniętym i zrównoważone systemy rolno-spożywcze,
- różnorodność biologiczną i zarządzanie ekosystemami,
- rozwiązania oparte na przyrodzie i zazielenianie miast,
- dążenie UE do zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń,
- cyfryzację,
- politykę w zakresie zdrowia i środowiska,
- politykę odporności obejmującą politykę spójności, rozwoju obszarów wiejskich, zdrowia i środowiska,
- zachęcanie do szybkiej i spójnej transpozycji pakietu dotyczącego czystej energii oraz do szybkiego przyjęcia europejskiego prawa o klimacie w celu dostosowania prawodawstwa UE w dziedzinie klimatu i energii do ambitniejszego celu na 2030 r. jako kroku w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r.,

⁽¹⁰⁾ Przykłady strategii obejmują: Malmö, Mannheim i region Walonia.

- przejście na zrównoważoną niebieską gospodarke,
- zrównoważoną i sprawiedliwą transformację energetyczną sprzyjającą bezpośredniemu zaangażowaniu obywateli i dostępowi do bezpiecznej i przystępnej cenowo energii dla wszystkich.

25. Podkreśla, że Zielony Ład stanowi okazję do bardziej systematycznego podejścia do przyspieszenia integracji systemów energetycznych i łączenia sektorów oraz wdrażania inteligentnej integracji sektorowej i specjalizacji przy jednoczesnym zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, ochronie zdrowia i środowiska oraz promowaniu wzrostu gospodarczego, innowacji i wiodącej pozycji w przemyśle na świecie. W tym kontekście kładzie szczególny nacisk na fakt, że transformacja energetyczna będzie musiała zostać wdrożona z zastosowaniem kompleksowego podejścia uwzględniającego aspekty związane z energią oraz aspekty społeczne, przemysłowe, terytorialne, środowiskowe i kulturowe. Należy przy tym wziąć pod uwagę specyfikę każdego regionu, a w szczególności regionów borykających się z największymi utrudnieniami, takich jak regiony górnicze i regiony o wysokiej emisji dwutlenku węgla, wyspy i regiony najbardziej oddalone.

26. Przypomina, że szczególną uwagę należy zwrócić na regiony o odizolowanych systemach energetycznych, z wysokim potencjałem w zakresie odnawialnych źródeł energii, w przypadku których nie są jeszcze dostępne innowacyjne rozwiązania technologiczne umożliwiające wzajemne połączenia.

27. Przypomina, że choć innowacje mają do odegrania kluczową rolę w rozwoju bardziej zrównoważonej i odpornej UE, na rynku dostępny jest już szeroki wachlarz rozwiązań technicznych na rzecz Europy gospodarnej i neutralnej dla klimatu, który należy wykorzystać – np. według badań dzięki obecnym technologiom możliwe jest ograniczenie emisji CO₂ we wzajemnie połączonym systemie energetycznym nawet o 86 % ⁽¹⁾. Wzywa jednocześnie do podejmowania dalszych wysiłków w zakresie badań i rozwoju w tej dziedzinie. Podkreśla, że te rozwiązania i najlepsze praktyki powinny być łatwo dostępne dla władz lokalnych i regionalnych za pośrednictwem Paktu na rzecz Klimatu, aby wspierać wzajemne uczenie się i ogólnounijną współpracę.

28. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne napotykają szereg barier związanych z brakiem zasobów finansowych i ludzkich, a także z istniejącymi strategiami politycznymi, regulacjami i strukturami organizacyjnymi. Spójne, stabilne i przewidywalne ramy regulacyjne, uproszczenie mechanizmów związanych z przygotowaniem projektów, budowanie zdolności i dostosowana do potrzeb pomoc techniczna pomogłyby władzom lokalnym i regionalnym zabezpieczyć inwestycje w ambitne projekty i opracować projekty mogące uzyskać finansowanie z banków.

Przyspieszenie ekologicznej odbudowy gospodarki Europy poprzez zapewnienie odpowiednich upoważnień i środków finansowych na wdrożenie Zielonego Ładu w terenie

29. Uważa, że odbudowa gospodarcza po kryzysie związanym z COVID-19 jest wyzwaniem, któremu należy sprostać za pomocą systematycznej strategii inwestowania, wspierania i promowania bardziej zrównoważonej ścieżki dla Europy, a zwłaszcza poprzez śmiałe działania władz lokalnych i regionalnych mające na celu łagodzenie negatywnych skutków społeczno-gospodarczych kryzysu. Jest przekonany, że narzędzie służące odbudowie Next Generation EU ⁽²⁾, a zwłaszcza przeznaczenie 37 % jego budżetu – opiewającego na kwotę 750 mld EUR – na realizację celów Zielonego Ładu, a także wyznaczenie bardziej ambitnego celu w ramach WRF odnośnie do działań związanych z klimatem sprawią, że UE będzie na właściwej drodze do realizacji swych celów klimatycznych.

30. Z zadowoleniem przyjmuje możliwość wspierania przez Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji przekwalifikowania pracowników poprzez zwiększenie oferty edukacyjnej oraz kształcenia i szkolenia zawodowego (VET), co pomoże w tworzeniu nowych możliwości gospodarczych, przy jednoczesnym wspieraniu sprawiedliwości społecznej i odporności, zwłaszcza w regionach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, także w tych o niewystarczająco zróżnicowanej strukturze produkcji. Podkreśla, że trzeba propagować nabywanie przez pracowników umiejętności istotnych dla Zielonego Ładu w ramach europejskiego programu na rzecz umiejętności służącego zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności, z wykorzystaniem unijnego paktu na rzecz umiejętności i europejskich partnerstw na rzecz umiejętności. Dodatkowo należy wzmocnić edukację publiczną i podnosić świadomość, aby promować zmianę zachowań w kierunku bardziej ekologicznych nawyków, które zmniejszają wpływ na środowisko.

31. Apeluje w związku z tym o powiązanie finansowania z polityką spójności na lata 2021–2027 w celu wzmocnienia programów operacyjnych i ekologizacji gospodarek tych regionów. Podkreśla znaczenie EFRR i nowego narzędzia służącego odbudowie dla wspierania wdrażania Zielonego Ładu.

⁽¹⁾ Scenariusz HRE 2050 w porównaniu z rokiem 1990, Quantifying the Impact of Low-carbon Heating and Cooling Roadmaps.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_20_940

32. Wzywa instytucje UE do stosowania zasad partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów, do uwzględniania silnego wymiaru lokalnego i regionalnego oraz zapewnienia obowiązkowego udziału władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu planów odbudowy i zwiększania odporności⁽¹³⁾, przy jednoczesnym sprzyjaniu inkluzywnemu, dostępnemu i przejrzystemu procesowi na wszystkich poziomach.

33. Wzywa instytucje i państwa członkowskie do ustanowienia lepszych ram budżetowych i stopniowego wycofania dotacji na paliwa kopalne w celu stworzenia równych warunków działania dla energii ze źródeł odnawialnych, zachęcania do zmiany zachowań i zapewnienia zasobów na wspierających sprawiedliwą transformację. Podkreśla znaczenie zagwarantowania zrównoważonej transformacji zdolnej wspierać spójność społeczną i gospodarczą.

34. Stwierdza, że chociaż władze lokalne i regionalne mają ograniczone możliwości generowania dochodów budżetowych za pomocą lokalnych podatków i opłat, to odpowiadają one za 65 % inwestycji publicznych związanych z klimatem i środowiskiem. Jednocześnie w nadchodzących latach będą nadal odczuwać wpływ kryzysu związanego z COVID-19 na swoje finanse i funkcjonowanie. Apeluje w związku z tym o zapewnienie im bezpośredniego dostępu do finansowania na szczeblu europejskim oraz o koordynację programów na wszystkich szczeblach zarządzania, zwłaszcza planów inwestycyjnych wspierających Zielony Ład oraz planów odbudowy i zwiększania odporności.

35. Ponawia apel o ograniczenie biurokracji i uproszczenie mechanizmów związanych z przygotowaniem projektów i udziałem w inicjatywach w zakresie budowania zdolności władz lokalnych i regionalnych. Przyjmuje z zadowoleniem zobowiązanie Komisji do poprawy wytycznych regulacyjnych w celu uwzględnienia kwestii zrównoważonego rozwoju i innowacji.

36. Uznaje ekologiczne planowanie budżetu⁽¹⁴⁾ za skuteczne narzędzie kształtowania polityki budżetowej, które pomaga w ocenie dostosowania wydatków na poziomie krajowym i niższym od krajowego⁽¹⁵⁾, procesów uzyskiwania dochodów i alokacji zasobów na cele związane z ochroną środowiska i cele zrównoważonego rozwoju. Narzędzie to pomaga także we wprowadzaniu stosownych ulepszeń.

37. Podkreśla znaczenie zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w określanie unijnej systematyki zrównoważonego rozwoju, aby lepiej identyfikować inwestycje, które są odporne na zmianę klimatu i mają zrównoważony charakter. Kryteria tej systematyki i zarządzanie nią powinny poprawić zrównoważoność inwestycji bez zwiększania obciążeń administracyjnych i bez zniechęcania do inwestycji. Władze lokalne i regionalne nadal napotykają znaczne przeszkody w zdobywaniu fachowej wiedzy niezbędnej do opracowania projektów mogących uzyskać finansowanie z banków oraz umożliwiających dostęp do inwestycji na średnią i dużą skalę⁽¹⁶⁾.

38. Wyraża zadowolenie w związku z tym, że Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) jako unijny bank klimatyczny stopniowo zwiększa finansowanie działań w dziedzinie klimatu i zrównoważenia środowiskowego. Ponownie apeluje o dalsze wdrażanie dostosowanej do potrzeb pomocy technicznej dla władz lokalnych i regionalnych. Wzywa EBI i Komisję Europejską do poprawy dostępu władz lokalnych i regionalnych do programów oraz do zwiększenia wsparcia dla opracowania projektów zdolnych pozyskać finansowanie z banków – w tym projektów na mniejszą skalę, które należy zagregować w celu uzyskania niezbędnych korzyści skali.

39. Podkreśla potrzebę zwiększenia zdolności władz lokalnych i regionalnych do przyciągania i mobilizowania prywatnego finansowania za pomocą takich instrumentów jak zielone obligacje, fundusze kapitałowe i mechanizmy łączenia finansowania w celu pobudzenia ekologicznej odbudowy gospodarki. Wyraża zadowolenie, że instrument na rzecz europejskich miast (EU City Facility) ma na celu przygotowanie serii projektów inwestycyjnych w zakresie zrównoważonej energii i budowania zdolności władz lokalnych i regionalnych do uzyskania dostępu do instrumentów takich jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne oraz pomoc w opracowywaniu projektów w ramach programu „Horyzont Europa”. Zachęca do rozszerzania i powielania inicjatyw w rodzaju *one-stop shop* (punkt kompleksowej obsługi), które zapewniają oceny techniczne, wsparcie w procedurach przetargowych i informacje dla władz lokalnych i regionalnych o możliwościach finansowania. Zachęca do tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych i dalszego łączenia funduszy ESI z innymi programami takimi jak „Horyzont Europa”.

⁽¹³⁾ „Plan odbudowy dla Europy w obliczu pandemii COVID-19: Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Instrument Wsparcia Technicznego” (COR-2020-03381) (Dz.U. C 440 z 18.12.2020, s. 160).

⁽¹⁴⁾ <http://www.oecd.org/environment/green-budgeting/OECD-Green-Budgeting-Framework-Highlights.pdf>

⁽¹⁵⁾ EcoBudget

⁽¹⁶⁾ „Wdrażanie porozumienia paryskiego poprzez innowacyjną i zrównoważoną transformację energetyczną na poziomie lokalnym i regionalnym” (COR-2019-00617) (Dz.U. C 39 z 5.2.2020, s. 72).

40. Podkreśla potrzebę ukierunkowania wsparcia finansowego na badania naukowe i innowacje w odpowiedzi na określone potrzeby lokalne i z zadowoleniem przyjmuje niedawne zaproszenie do składania wniosków w sprawie Zielonego Ładu w ramach programu „Horyzont 2020”, ukierunkowane na wsparcie dla miast i regionów. Podkreśla potrzebę innowacji i technologii, które dostarczają niezbędnych i istotnych informacji dla lepszego planowania, podejmowania decyzji i zarządzania. Zwraca uwagę na znaczenie ekologicznych praktyk w zakresie zamówień publicznych dla uwzględniania zrównoważonych innowacji, technologii i usług.

Ocena skutków i monitorowanie wyników w celu wzmocnienia przyszłych działań na różnych poziomach

41. Podkreśla potrzebę ustanowienia zestawu wskaźników służących ocenie i monitorowaniu postępów w realizacji Zielonego Ładu pod względem prawodawstwa, polityki i finansowania na szczeblu regionalnym, metropolitalnym i lokalnym. Proponuje, by podjąć następujące działania: opracować europejską regionalną tablicę wyników obejmującą jednoznaczne, ukierunkowane i łatwe w użyciu wskaźniki do pomiaru i monitorowania wpływu Zielonego Ładu jako instrumentu służącego naprawie gospodarczej i budowaniu odporności; wyraźnie określić wskaźniki społeczno-gospodarcze i środowiskowe w celu pomiaru skutków szeregu nowych inicjatyw dotyczących Zielonego Ładu realizowanych w terenie; dokonać przeglądu komplementarnych strategii politycznych i środków; śledzić dostęp do strumieni finansowania i przepływów finansowych na szczeblu regionalnym i niższym niż krajowy; pomóc w przeprowadzeniu ponownej oceny, podejmowaniu świadomych decyzji i ocenie skutków działań podjętych z myślą o realizacji celów dotyczących ekologicznej odbudowy gospodarki, neutralności klimatycznej i rozwoju społeczno-gospodarczego.

42. Zaznacza, że skuteczne i sensowne monitorowanie postępów za pomocą europejskiej regionalnej tablicy wyników zależy od zapewnienia władzom lokalnym i regionalnym odpowiednich uprawnień oraz od ich ciągłego i spójnego wkładu w opracowywanie i wdrażanie tych planów, co umożliwi prawdziwie racjonalne pod względem kosztów podejście polegające na podejmowaniu działań uzupełniających na różnych szczeblach. Zwraca uwagę na to, że władze lokalne i regionalne nadal stoją przed poważnymi wyzwaniami dotyczącymi gromadzenia danych, takimi jak niespójne ramy regulacyjne oraz brak upoważnień, zdolności i zasobów. W związku z tym uważa, że zasadnicze znaczenie ma dostosowywanie, łączenie i usprawnienie ram monitorowania i wskaźników stosowanych w istniejących inicjatywach, aby uniknąć dublowania wysiłków i by wykorzystać obecne metodologie i sposoby podejścia.

43. Apeluje o spójne podstawy monitorowania skutków działań i środków, oparte na wiarygodnych danych naukowych i ukierunkowane na śledzenie postępów we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju i porozumienia paryskiego. Podkreśla, że normy międzynarodowe, takie jak TC 268 w zakresie zrównoważonych miast i społeczności, oraz dane zgromadzone za pośrednictwem technologii kosmicznych mogą pomóc w monitorowaniu wyników i stanowić inspirację dla takiej regionalnej tablicy wyników.

44. Zwraca uwagę, że europejska regionalna tablica wyników będzie służyła jako narzędzie wiedzy i pomoże odzwierciedlić różnorodność potrzeb i uwarunkowań władz lokalnych i regionalnych w całej Europie, wspierając określanie i powielanie najlepszych praktyk zgodnie ze wspólnymi, przejrzystymi kryteriami, w tym gotowych do finansowania pilotażowych działań na szczeblu lokalnym i niższym niż krajowy.

45. Podkreśla, że europejska regionalna tablica wyników powinna również wspierać monitorowanie planów odbudowy na obszarach szczególnie narażonych, takich jak regiony górskie, wyspiarskie i najbardziej oddalone oraz regiony słabiej rozwinięte i te, w których produkcja jest mniej zróżnicowana. Ponawia apel o utworzenie europejskiego obserwatorium neutralności klimatycznej, które przyczyni się do wypełniania krajowych obowiązków sprawozdawczych w ramach zarządzania unią energetyczną oraz pomoże w określaniu i monitorowaniu problematycznych kwestii, wraz z odnowionym unijnym audytem umiejętności w ramach unijnej panoramy umiejętności. Celem jest dostosowanie wdrażania zrównoważonych strategii politycznych do rozwoju umiejętności, tak aby zapewnić dostosowane do przyszłych wyzwań miejsca pracy dobrej jakości w regionach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i regionach słabiej rozwiniętych oraz tych, w których produkcja jest mniej zróżnicowana, oraz ułatwić skuteczną wymianę najlepszych praktyk, opierając się również na istniejących wskaźnikach zbiorczych i wszelkich innych, które można wskazać⁽¹⁷⁾.

Bruksela, dnia 10 grudnia 2020 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽¹⁷⁾ „Czysta planeta dla wszystkich. Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki”, COR-2018-05736.